

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Noorsootöö õppekava

Anna Pantelejeva

**KINNISE LASTEASUTUSTE TEENUST OSUTAVATE
SISEKLIIMA UURING: VÕRDLUSANALÜÜS**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Maria Žuravljova, MA (sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika)

Kaasjuhendaja: Madli Raudkivi, MA (sotsioloogia)

NARVA 2023

Autorideklaratsioon

Käesolevaga kinnitan, et olen koostanud bakalaureusetöö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjandusallikad ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Anna Pantelejeva

14.05.2023

SUMMARY

STUDY OF THE INDOOR CLIMATE IN CLOSED CHILDCARE FACILITIES: A COMPARATIVE ANALYSIS

The aim of the bachelor's thesis was to identify the current state of the indoor climate of institutions providing closed childcare services in Estonia among employees and young people.

Three research questions were formulated to achieve the aims:

1. How do young people rate the indoor climate of the institutions providing closed childcare services?
2. How do employees rate the indoor climate in closed childcare institutions?
3. How has the indoor climate in closed childcare institutions changed according to both staff and young people?

The thesis of the bachelor is structured in three chapters:

1. Theoretical overview. The author provides a general description of closed childcare institutions and the competences of professionals working with children in closed childcare institutions. An overview of the principles of the indoor environment and of previous studies and statistics on the indoor environment is given.
2. Empirical part. The description of the survey methodology, its implementation and the principles of sampling criteria are introduced.
3. Results. A comparative analysis of the results of the indoor climate survey is presented, identifying the main differences and correlations. In particular, the author uses comparative analysis. Finally, the main conclusions and suggestions are presented, and the thesis is summarized.

The research method chosen for the study is quantitative. It was a questionnaire survey. The author of this bachelor thesis uses quantitative comparative analysis. In conclusion, the results of the thesis showed that young people's rating of the indoor climate in closed childcare institutions is on average lower than that of employees. At this stage, it is difficult to compare the indoor climate in closed childcare institutions between staff and young people as the questionnaires for the target group were structured differently.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. TEOREETILINE ÜLEVAADE	6
1.1 KLAT kui teenus	6
1.2 KLAT töötajad ja sihtrühm	8
1.3 Sisekliima varasemad uuringud	11
2. EMPIIRILINE OSA	14
2.1 Uurimisprobleemi olemus ja bakalaureusetöö eesmärgid	14
2.2 Kasutatud metoodika ülevaade ja põhjendus	14
2.3 Uuringu läbiviimise protseduur	15
2.4 Andmekogumismeetod	18
3. TULEMUSED	20
3.1 Uuringu tulemuste kasutamine	20
3.2 Võrdlusanalüüs	22
3.3 Järeldused ja ettepanekud	22
KOKKUVÕTE	24
KASUTATUD KIRJANDUS	25
Lisa 1. Sisekliima küsimustikud	28
1.1. Sisekliima küsimustik kinnise lasteasutuse teenusel olevatele lastele	29
1.2 Rühmakliima küsimustik kinnises lasteasutuse töötajatele	39
Lisa 2. Sisekliima uuringu joonised	44

SISSEJUHATUS

Töö teema on aktuaalne ja valitud sest kinnise lasteasutuse sisekliima on oluline tegur noorte sotsiaalse arengu seisukohalt. Kinniste lasteasutuste teenust osutavate asutuste sisekliima uuring Eestis on aktuaalne, kuna KLAT teenus on uus, samas uuringuid veel ei ole palju. Uuringu eesmärk on selgitada välja KLAT sisekliima hetkeolukord Eestis nii töötajate kui noorte vaatenurgast. Sisekliima uuringu tulemused kasutatakse selleks, et parandada sisekliima KLAT asutustes ja töötajate kompetentsid. Bakalaureusetöö eesmärgiks on võrrelda hinnangut kinniste lasteasutuste sisekliimale töötajate ja noorte vahel.

Eesmärgist lähtuvalt autor on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas hindavad KLAT viibivad noored asutuste sisekliimat?
2. Kuidas hindavad asutuse sisekliimat KLAT töötajad?
3. Kuidas on muutunud KLAT sisekliima töötajate kui ka noorte hinnangul?

Bakalaureusetöö on üles ehitatud kolme peatükki:

1. Teoreetiline ülevaade. Autor annab üldise kirjelduse kinniste lasteasutuste kohta ning kinnises lasteasutuses lastega töötavatele spetsialistide kompetentsidest. Antakse ülevaate sisekliima põhimõtetest ning sisekliima varasematest uuringutes ja statistikast.
2. Empiiriline osa. Tutvustatakse uuringumeetodi kirjeldamist, selle läbiviimist ning valimi kriteeriumi põhimõtteid.
3. Tulemused. Esitatakse võrdlusanalüüsi sisekliima uuringu tulemuste põhjal, tuues välja olulisemad erinevused ning seosed. Autor kasutab eelkõige võrdlevat analüüsi. Viimasena on välja toodud olulisemad järeldused ja ettepanekud ning bakalaureusetöö kokkuvõte.

Autori poolt kasutatud lühendite loetelu:

JuM – Justiitsministeerium

KLAT – kinnise lasteasutuse teenus

LasteKS – Lastekaitseseadus

MHK – Maarjamaa Hariduskolleegium

KOV – kohalik omavalitsus

SHS – Sotsiaalhoolekande seadus

SKA – Sotsiaalkindlustusamet

1. TEOREETILINE ÜLEVAADE

1.1 Kinnine lasteasutuse teenus

Tamm ja Surva järgi KLAT Eestis on loodud 2018. aastal laste ja noorte süütegude menetlemise korras läbi viidud reformi tõttu (Tamm ja Surva, 2021). Vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele KLAT on seadusega kehtestatud tingimustel ööpäevaringselt pakutav teenus lapsele, kelle vabadust on kohtuotsuse alusel piiratud ning seda ohustavat mõju ei ole võimalik vältida vähem piiravate meetmete kaudu. Sama seaduse järgi KLATi eesmärk on toetada lapse emotsionaalset, psühholoogilist, sotsiaalset, kognitiivset ja hariduslikku arengut, et tagada püsivad muutused, mis võimaldavad lapsel pärast vabaduse piiramise lõppemist normaalses keskkonnas edukalt toime tulla, ilma et see ohustaks tema enda elu, tervist ja arengut ning teiste elu ja tervist ohustavat käitumist (SHS, 2023).

SKA andmetel KLAT on mõeldud lastele ja noortele, kellel on erinevaid käitumis- ja sotsiaalseid probleeme ning kes vajavad ööpäevaringselt erilist abi ja toetust. KLAT pakub ajutist tuge ja turvalisust lastele, kelle käitumine kujutab endast tõsist ohtu nende enda elule, tervisele või arengule või teiste inimeste elule või tervisele. See on kättesaadav ka lastele, kelle puhul vahistamine on asendatud kinnises lasteasutuses viibimisega (SKA, 2023). Lapse paigutamist KLATi, samuti lapse seal viibimise pikendamist ja lõpetamist määrab kohus lapse elukohta käsitleva KOV taotluse alusel, järgides tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud erisätteid isiku KLATi paigutamise menetluse kohta (SHS, 2023).

KLAT kvaliteedijuhise (2020) järgi KLAT on kättesaadav, juurdepääsetav ja vajaduspõhiseid ning teenuseid osutatakse toetavas keskkonnas. Teenus vastab lapse individuaalsetele vajadustele, parandades või säilitades tema elukvaliteeti. Teenus hõlmab lapse vajadusi terviklikult, tugineb eri valdkondade (nt sotsiaal-, haridus-, tervishoiu- jne) teenuste ja teenusepakkujate vahelisel võrgustikul. Vajaduse korral tagatakse teenuste järjepidevus ja sujuv üleminek ühelt teenuselt teisele. Teenuse parandamiseks tehakse koostööd lapse, tema seaduslike esindajate, teiste teenuseosutajate ja asjaomaste sidusrühmade vahel. Teenuse osutamine suurendab või säilitab lapse autonoomiat oma elu korraldamisel, kaasates lapse oma isiklike eesmärkide ja vajaduste väljatöötamisse oma vajaduste ja eesmärkide tuvastamine. Laps, tema lähedased ja teised sidusrühmad kaasatakse teenuse planeerimisse, kujundamisse ja hindamisse lapse perekonna ja teiste sidusrühmade aktiivse kaasamise kaudu. Sotsiaalteenuseid osutavad organisatsioonid juhivad oma töös inimõigustest. Laste seaduslikud õigused on tagatud.

Sotsiaalhoolekande seaduse mõistes § 130³ KLAT nõutele peab teenuseosutaja tagama vajalikul arvul sobivate omaduste ja kvalifikatsiooniga töötajaid, et luua head ja usaldusväärsed suhted teenust osutavate lastega ning tagada seega tööülesannete tõhus täitmine ööpäevaringselt. Sama seaduse järgi KLAT osutaja on kohustatud täitma järgmisi ülesandeid: lapse majutamise ja toitlustamise korraldamine vastavalt rahvatervise seaduse kohaselt kehtestatud tervishoiunõuetele; ööpäevaringne toetus ja järelevalve, et vältida lapse omavolilist lahkumist hoiukohast ja lapse käitumisest tulenevaid riske lapsele või teistele isikutele; osutada seksumisi lapse arengu- ja käitumisprobleemide kindlakstegemiseks ja lahendamiseks vastavalt lapse vajadustele; lapse vabaaja arendavate tegevuste pakkumine ning lapse õiguse tagamine teabele ja sõnavabadusele, sealhulgas sidevahendite kasutamisele; lapse ja last puudutavate tegevuste tagamine (SHS, 2023).

Malm (2019) on esile tõstnud, et “lapse kinnise lasteasutuse teenusel olemise ajal on oluline, et toimuks planeeritud ja mõtestatud tegevus lapse, tema vanemate, lastekaitse tööd tegevate kui ka teenust osutavate spetsialistide vahel.” Salusoo (2021) on rõhutanud, et meeskonnaliikmete tähendus on suur ja “noortega tegelevad spetsialistid peavad noorega positiivse suhte looma hetkest, kui noor jõuab teenusele ning see suhe peab positiivsena kestma kuni noore teenuselt väljumiseni.” Teenuselt väljumise järgset tuge analüüsinud Gonrischeff ja Linnas (2020) laiendavad KLAT sisu teenusele tulekust, mitte aga täiesti eraldi jätkutoe teenust, mis justkui käivitub siis, kui laps naaseb koju.

Hetkel pakub Eestis kinnise lasteasutuse teenust neli asutust: Maarjamaa hariduskolleegeium (Emajõe õppekeskus ja Valgejõe õppekeskus), Tallinna laste turvakeskus, Hiiumaa sotsiaalkeskuse noortekodu, MTÜ Virumaa Tugiteenused (mõõduka või raske intellektipuudega ja käitumishäiretega lastele). Sellest aastast Rakvere Lille Kodu ei paku enam KLAT sügava intellektipuudega autistlikele lastele teenuse osutamist. Kokku on Eestis umbes 100 teenuskohta, kuid kohtade arv muutub pidevalt sõltuvalt teenusel olevate laste profiilist ning eriliste kohanduste ja kohanduste vajadusest (SKA, 2023).

1.2 KLAT töötajad ja sihtrühm

Gornischeff ja Linnas (2020) räägivad sellest, et teenuse eesmärk on pakkuda turvalist, stabiilset ja arendavat keskkonda suure vajadusega ja riskikäitumisega lastele, et vähendada riskikäitumist, suurendada prosotsiaalset käitumist ja parandada lapse toimetulekut.

SKA sõnul KLATi teenust osutatakse ainult lapsele, kelle vabaduse piiramiseks on kehtiv kohtulahend (kohtumäärus või kohtuotsus). Teenusele suunamise otsuse teeb alati kohus.

SKA andmetel KLATi taotlemise seaduslikuks aluseks on:

- SHS § 130¹⁻⁵ alusel saab teenusele suunata lapse, kui lapse käitumine seab ohtu tema enda elu, tervise või arengu või teiste isikute elu või tervise ja seda ohtu ei ole võimalik kõrvaldada ühegi vähem piirava meetmega. (Taotleja: KOV)
- Karistusseadustiku § 87 alusel saab teenusele suunata 14–18-aastased alaealised, kes on toime pannud kuriteo või väärteo, kelle puhul kohus otsustab rakendada mõjutusvahendina alaealise kinnise lasteasutuse teenusele suunamist. (Taotleja: politsei, prokuratuur, kriminaalhooldus)
- Kriminaalmenetluse seadustiku § 131 lg 3² alusel võib kohus alaealise isiku vahistamise korral määrata, et vahistamine asendataks alaealise kinnisesse lasteasutusse paigutamisega. (Taotleja: prokuratuur)

SKA (2022) andmetel kõige suurem noorte arv oli KLATis 2020 aastal – 76 noort. Aastal 2022 noorte arv KLATis vähenes – 56 nooreni, ning selle aasta märtsi lõpuks oli KLATis 53 noort. Samadel andmetel, näiteks, oli teenusele taotletud kõige rohkem samuti 2020 aastal – 137 taotlust, ning aastal 2022 oli 87 taotlust.

Tampu järgi kõige rohkem tööd noore õigusrikkuja toetamisel ja mõjutamisel teeb ikkagi inimene. Kvaliteetsete teenuste osutamiseks on oluline tagada personali stabiilsus, sest tööjõu puudus ja vahetus mõjutab nii meeskonda kui ka noorte heaolu. Lasteasutuste teenuste töötajate kvalifikatsioonil ja pädevusel on laste heaolu tagamisel oluline roll. Eriti oluline on see KLATis, kus lapsed vajavad täiendavat toetust ja hooldust. Seetõttu on oluline, et KLAT töötajatel oleksid spetsiifilised oskused ja teadmised, mis võimaldavad neil oma tööd tõhusalt ja professionaalselt teha. KLAT suunatud noortega on keeruline töötada, sest töötaja peab tulema toime käitumisraskuste, arenguprobleemide ja vaimse tervise probleemidega lastega. Töö tavapärasest keerulisemas keskkonnas nõuab spetsiifilisi oskusi, mis ei ole kõigil olemas, ja seetõttu vajavad alustavad töötajad võimalust täiendkoolituseks.

Samuti kvalifitseeritud töötajate värbamiseks tuleb töötajatele pakkuda pidevaid võimalusi ametialaseks arenguks. Koolituse eesmärk on valmistada ette nii pedagoogilise haridusega kui ka personali, kes on orienteeritud töötama erivajadustega, probleemsete ja käitumisraskustega noortega, andes neile vajalikke teadmisi ja oskusi, samuti nõuandeid, kuidas tulla toime võimaliku tööstressiga. MHK näitel tagab selline täiendkoolitus teenuste kõrgema kvaliteedi, aitab vältida töötajate läbipõlemist ja aitab seega kaasa asutuse ja töövõtja pikaajalisele koostööle (Tamp, 2018).

Hollandi töö- ja keskkonna psühholoog Peer van der Helmi töörühm leidis oma uuringus (2013), et ebaprofessionaalsed töötajad, kes kasutavad oma võimupositsiooni, ei suuda toime tulla laste erivajaduste mõistmise ja terapeutilise reageerimisega. Samuti on võimupositsioonilt suhtlemine ja liigsete piirangute kehtestamine takistuseks vastastikku toetavate ja turvaliste suhete kujunemisele.

KLAT teenuseid peavad osutama kvalifitseeritud töötajad, kelle professionaalsesse arengusse teenuseosutaja pidevalt investeerib. Teenuseosutaja peaks määratlema eetikanormid, mida töötajad teenuste osutamisel järgivad (SKA, 2023).

Projekti „Kinniste lasteasutuste ja vangla personali oskuste ja teadmiste parandamine töös laste ja noortega” raames on välja töötatud KLAT töötajate kompetentsimudel. See on välja töötatud spetsialistide jaoks, kes töötavad igapäevaselt suure vajadusega ja riskikäitumisega noorte inimestega ning kes reflekteerivad oma tööd enda kaudu; KLAT pakkuvatele asutustele, et nad töötaksid välja ja rakendaksid strateegiaid ja plaane töötajate koolitamiseks, tunnustamiseks ja toetamiseks; organisatsioonidele ja partneritele, kes teevad tihedat koostööd KLAT asutustega; poliitikakujundajatele ja kõrgkoolidele, et kujundada valdkonna poliitikat ja töötada välja koolitusprogramme (KLAT töötajate kompetentsimudel, 2021).

Nõuete järgi on erinevaid oskusi ja omadusi, mida töötajad peavad omama, et tagada laste heaolu. Pädevuse mudel käsitleb nelja mõõdet: hoiakud, teadmised, oskused ja käitumine (KLAT töötajate kompetentsimudel, 2021).

Suhtumine (töötaja valmisolek) on pädevuse arendamise eeltingimus ja alus. Suhtumine viib teadmiste (mis on omandatud kogemuste, kirjanduse, Interneti jne) ja oskuste (võime toime tulla, teadmisi rakendada ja suhtumist tegevuseks muuta), mis omakorda viivad asjakohaste oskuste ja kompetentsuse ja olukorrale sobiva käitumiseni. Lapsed kes on sattunud elus

keerulisse olukorda vajavad rohkem tähelepanu ja abi, nad on unikaalsed ja neile peaks pühendama erilist hoolt ja kaitset. Lapsed kes satuvad KLAT asutustele on nii füüsilisel kui ka vaimselt nõrgad, nad ei oska oma muredega iseseisvalt käituda. Lapsed vajavad inimliku suhtumist, toetust, turvalist keskkonda, ning inimest keda saab usaldada ja kelle arvamustega arvestada. KLAT töötajate kompetentsimudeli eesmärk on tagada kvaliteetne teenus lastele ja nende perekondadele. Töötajate pädevuse hindamine ja arendamine vastavalt sellele mudelile aitab tagada, et kõik vajalikud oskused ja teadmised oleksid olemas (KLAT töötajate kompetentsimudel, 2021).

KLAT teenuspakkujate töötajaskonnale esitatakse nõuded hangete raames. Hanke tehnilises kirjelduses on KLAT teenusepakkuja töötajaskonnale ehk meeskonnale esitatavate nõuete kirjelduses nimetatud erinevaid töötajate grupe:

- vahetult lastega töötavad isikud - LasteKS § 18 lg 2 mõistes peavad vastama LasteKS §-s 20 sätestatud nõuetele. Lisaks peavad vahetult lastega töötavad isikud omama riiklikult tunnustatud kõrgharidust pedagoogikas, sotsiaaltöös, noorsootöös, psühholoogias, lastekaitstes, eripedagoogikas, sotsiaalpedagoogikas, kasvatusteadustes või meditsiinis; või omama vähemalt keskharidust koos praktilise erialase töökogemusega abivajavate lastega vähemalt 18 kuud riigihanke avaldamisele eelneva 36 kuu jooksul ning läbima aasta jooksul tööle asumisest SKA arendatud baaskoolituse kõrge abivajadusega ja riskikäitumisega noortega töötavale spetsialistile;
- kolmandad isikud, kes on kaasatud lastega vahetult tegelemisesse - esitatakse samad nõuded ja kui see ei ole võimalik, siis peab teenuseosutaja tagama, et kolmandate isikute poolt pakutavaid tegevusi viiakse läbi pakkuja vahetult lastega tegeleva isiku juuresolekul;
- isikud, kes viivad läbi lapse vajadustest lähtuvaid tegevusi lapse arengu- ja käitumisprobleemide tuvastamiseks ja lahendamiseks erinevate meetodite ja teraapiate toel - peavad muuhulgas olema läbinud vastavasisulise väljaõppe.

Ovchinnikova (2023) bakalaureusetöö andmetel KLAT asutustes viibivate noorte arv aastate kaupa oli:

2018 - 58

2019 - 62

2020 - 76

2021 - 62

2022 – 56

Märts 2023 – 53

Ning sama autori töö andmetel taotluste arv KLATle aasta kaupa:

2018 - 94

2019 - 102

2020 - 137

2021 - 120

2022 – 89

Andmed taotlustest 2023 aasta kohta veel puuduvad.

1.3 Sisekliima varasemad uuringud

Stams ja Van der Helm (2017) defineerivad sisekliima kui sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kvaliteeti, pidades silmas piisavate ja vajalike tingimuste tagamist elanike füüsiliseks ja vaimseks terviseks, heaoluks ja isiklikuks arenguks, austades nende inimväarikust ja inimõigusi ning (kui neid ei piirata õiguslike meetmetega) nende isiklikku autonoomiat, mis on suunatud edukale osalemisele ühiskonnas.

Hollandi töö- ja keskkonnapsühholoogi Peer van der Helmi varasemad uuringud on näidanud, et selline avatud ja toetav sisekliima aitab vähendada õigusrikkumisi ning suurendab laste motivatsiooni osaleda teenustes. Positiivseid tulemusi, empaatiavõimet, sisemist kontrollitunnet mis vähendab agressiooni ja kiusamist. Samuti aitab see tagada laste emotsionaalset stabiilsust (Van der Helm et al., 2011a; Helm et al., 2012; Van der Helm et.al., 2011b; Soeverein, Van der Helm, & Stams, 2013).

SKA andmetel KLAT sisekliima uuringu eesmärk on selgitada välja KLAT sisekliima hetkeolukord Eestis ning leida võimalusi kliima parandamiseks. Uuringus rõhutatakse ka, et oluline on kaasata lasteasutuste personali ja juhtkonna liikmeid kliima parandamise protsessi. Nii saab tagada, et kõik osapooled on kaasatud ja töötavad ühiselt selle nimel, et luua kinnistes lasteasutustes turvaline ja toetav sisekliima. KLAT sisekliima uuring Eestis on oluline samm selleks, et paremini mõista probleeme, mis võivad nendes asutustes esineda. Uuringu tulemused annavad aluse edasisteks tegevusteks, mille eesmärk on luua kinnistes lasteasutustes turvaline ja toetav sisekliima, mis soodustab laste arengut ja heaolu (Sisekliimauuringu avaldus, 2022).

Salla järgi KLAT sisekliima on oluline tegur noorte sotsiaalse arengu ja heaolu seisukohalt. Positiivne sisekliima võib aidata lastel end turvaliselt tunda ning julgustada avatud suhtlusele ja koostööle. Asutuse avatud kliima tagab personali professionaalne areng, noorte õppimisvõimalused, ning head omavahelised suhted. Personali professionaalne arengu alla kuulub aus suhtumine, turvalise keskkonna loomine, võimaluste pakkumine noorte arenguks, kontrolli paindumatus. Suletud kliima on negatiivne kliima, kus on ebameeldiv suhtumine ja pingeline õhkkond, kus noor tunneb ennast haavatavalt ja ebaturvaliselt. (Salla, 2016).

Peer van der Helmi sõnul asutuste sisekliima võib olla suhteliselt avatud (rehabiliteeriv) või suletud (repressiivne). Struktureeritud, turvaline ja rehabiliteeriv keskkond elamisrühmas nimetatakse "avatud" kliimaks. Avatud sisekliima, kus on piisav toetus töötajate poolt, kasvuvõimalused ja turvaline õhkkond, see soodustab kuuluvust, perspektiivi võtmist, ravimotivatsiooni ja empaatiavõimet. Arvatakse, et selline kliima puhverdab agressiooni vastu elusrühmas, kutsudes esile prosotsiaalset käitumist, mis tasakaalustab agressiivseid kalduvusi mis tulenevad ebastabiilsetest ning ebasümboolilistest ja emotsioonideta isiksuseomadustest (Van der Helm, 2016).

Van de Helm järgi tuleb luua avatud ja kaasav sisekliima lastele, kes on suunatud KLAT asutustesse. Töötajad peavad olema alati koolitatud, toetatud ja juhitud, et vähendada ülereageerimist ja tarbetut ohjeldamist olukordades, kus võib kasutada sunnimeetmeid ja suurendada vastutust lapse eest. Oluline on, et töötajad leiaksid õige tasakaalu kontrolli ja paindlikkuse vahel (Van der Helm, 2011).

Repressiivset sisekliimat iseloomustab laste vaheline usaldamatus ja personali vahel, mis soodustab vastastikust vaenulikkust ja retsidiivsust. Vaenulikkus laste vahel on seotud agressiivsuse ja vägivallega kui kontrolli säilitamise vahendiga. On näidatud, et repressiivne sisekliima põhjustab madalat enesehinnangut, ärevust ja agressiooni. Kuigi laste agressiivsus võib esile kutsuda personali poolt kontrolli säilitamiseks repressioone, võivad repressioonid hiljem agressiooni süvendada laste puhul (Van der Helm, 2016).

Sisekliima meetodikaga uuringut on läbi viidud Eestis 2015.aastal, kui Leideni rakendusüliskooli ja Justiitsministeeriumi koostöös viidi läbi sisekliima uuring kinnistes lasteasutustes viibivate noorte seas. Meetod koosneb sisekliima (noorte tajumine) ja vanglakliima (kinnipeetavate tajumine) kolmest mõõtmisest ning anti kõigile asjaosalistele tagasisidet tulemuste ja parandusettepanekute kohta (van der Helm, jt, 2016). Uuring viidi läbi enne 2018. aastal jõustunud noorte õigusrikkujate erikohtlemise reformi, mis mõjutas

ka suletud lasteasutuse pakutavaid teenuseid. Pärast reformi ei ole suletud lasteasutuste sisekliima uuringut läbi viidud ning puudub ülevaade, kas ja kuidas reform on mõjutanud KLAT asutuste sisekliimat (Vanglate sisekliimauuring, 2018).

Sarnast teemat (kuid teistsuguse metoodikaga) 2018. aasta sügisel viis Turu-uuringute AS Justiitsministeeriumi tellimusel läbi küsitlusuuringu Tallinna, Tartu ja Viru vanglates, eesmärgiga saada ülevaade kinnipeatavate hinnangutest vanglate sisekliimale. Uurimismeetodiks oli sarnane küsitlusmeetod, mida kasutati kinniste lasteasutuste uuringus, kuid antud juhul põhines küsimustik Cambridge'i ülikooli vanglauuringute keskuse poolt välja töötatud küsimustiku *Measuring the Quality of Prisoner Life* (MQPL) alusel. Küsimustik põhines vangla elukvaliteedi küsimustikul, mida täiendati küsimustega, mis kajastasid vastaja elulugu ja suhtumist Eesti õigussüsteemi. Küsimustik sisaldas ka kontrollküsimusi, mille eesmärk oli tuvastada vastajate tahtlikult valeandmeid (JuM, 2018).

Kokkuvõtlikult võib öelda, et see sisekliima metoodika on Eesti kinnistes lasteasutustes rakendatav ja kasulik. Eestis on varem kasutatud sarnast metoodikat kinnistes lasteasutustes, mis näitas, et kuue aasta tagused tulemused on Eesti lasteasutustes keskmisest madalamaid tulemusi ning sisekliima lasteasutustes vajab palju parandamist. Võimalus avanes, kui SKA sai JuMi partner projektis „Kinniste lasteasutuste ja vangla personali oskuste ja teadmiste parandamine töös laste ja noortega”, mille eesmärk on parandada asenduskodudes pakutavate teenuste kvaliteeti ja töötajate pädevust. Selles kontekstis on sisekliima uurimine ja selle tulemused on üks viis, kuidas suunata kvaliteedi parandamist asutustes ja hinnata selle muutust. Uuringul põhinev sisekliima uuring ja selle kordamine (üks kord aastas kuni 2025. aastani) aitab kindlaks teha KLAT aspektid, mida tuleb parandada, et suurendada laste heaolu teenusel, parandada teenuse kvaliteeti ja seeläbi suurendada laste heaolu ja positiivseid tulemusi nende teenusel viibimise ajal. Uuringu kordamise üheks alaesmärgiks on muuta see KLAT pakutava teenuse osaks, andes asutuse töötajatele teadmised ja oskused selle läbiviimiseks, nii et selle kasutamine aitaks kaasa teenuse kvaliteedi pidevale parandamisele (SKA, 2022).

2. EMPIIRILINE OSA

Töö teises peatükis autor tutvustab uurimisprobleemi, -küsimuse ning bakalaureusetöö eesmärke. Lisaks antakse ülevaate töös uuringu meetodist, läbiviimise protseduurist ning valimi põhimõtetest. Lõpuks tutvustatakse teema uurimiseks andmesanalüüsi meetodist.

2.1 Uurimisprobleemi olemus ja bakalaureusetöö eesmärgid

Vastavalt töö teoreetilises osas väljatoodud uuringute põhjal saab järelda, et peale reformi ei ole KLAT sisekliima uuringut läbi viidud ning puudub ülevaade kas ja kuidas mõjutas reform KLAT asutuste sisekliimat. Käesoleva bakalaureusetöö uurimisprobleem keskendub eelkõige sellele, et uurida kas negatiivne sisekliima on põhjuseks, et tulenevad võimalikud negatiivseid mõjud lastele, ning kuidas reform ja sisekliima muutmine positiivseks mõjutab laste arengut soodustavateks.

Antud bakalaureusetöö eesmärk on võrrelda KLAT sisekliima uuringu saadud tulemuste põhjal KLAT sisekliima noorte ja töötajate vahel. Sellest tulenevalt soovib autor leida vastused uurimusküsimustele:

4. Kuidas hindavad KLAT viibivad noored asutuste sisekliimat?
5. Kuidas hindavad asutuse sisekliimat KLAT töötajad?
6. Kuidas on muutunud KLAT sisekliima töötajate kui ka noorte hinnangul?

Esimese uurimusküsimuse abil autor soovib välja selgitada, millised muutused on toimunud peale reformi KLAT sisekliimas noorte hinnangul. Teine uurimusküsimus aitab kindlaks teha, kuidas hindavad KLAT töötajad asutuste sisekliimat. Kolmas uurimusküsimus aitab võrrelda hinnangut KLAT sisekliimale töötajate ja noorte vahel.

2.2 Kasutatud metoodika ülevaade ja põhjendus

Käesolevas alapeatükis tutvustatakse antud bakalaureusetöö empiirilise uuringu uurimismetoodikat.

Uuringu läbiviimiseks on valitud kvantitatiivne uurimismeetod. Öunapuu järgi kvantitatiivne uurimistöö on üks uurimismeetoditest, mida kasutatakse teaduslike küsimuste

uurimisel. See põhineb numbrite ja statistiliste meetodite kasutamisel andmete kogumisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel (Õunapuu, 2014).

Brymani järgi kvantitatiivne uurimistöö põhineb andmete kvantifitseerimisel ja mõõtmisel. See tähendab, et uurimistöö eesmärk on koguda numbrilisi andmeid, mis võimaldavad uurijal teha statistilisi analüüse ja jõuda teaduslikult põhjendatud järeldusteni. Andmed kogutakse tavaliselt küsimustike, intervjuude, eksperimentide või vaatluste kaudu. Kvantitatiivse uurimistöö tulemused on tihti esitatud graafikuna, tabelitena ja statistiliste näitajatena nagu keskmine, standardhälve. Üks oluline osa kvantitatiivsest uurimismeetodist on küsitluse koostamine ja läbiviimine. Küsitluse abil saab koguda kvantitatiivset infot erinevate uuritavate nähtuste kohta. Küsitlus tuleb aga koostada nii, et küsimused oleksid selged, lihtsad ning vastajale arusaadavad. Samuti tuleb jälgida, et küsitlus oleks võimalikult objektiivne, et vastused ei oleks moonutatud (Bryman, 2016).

Hoy arvates kvantitatiivse uurimistöö üks peamisi eeliseid on see, et see võimaldab uurijal koguda suure hulga andmeid ja nende analüüsimise tulemusel jõuda üldistusteni suure tõenäosusega. See võimaldab uurijal testida hüpoteese ja kinnitada või ümber lükata teooriaid. Lisaks on kvantitatiivne uurimistöö objektiivsem kui kvalitatiivne uurimistöö, kuna andmed on kogutud standardiseeritud meetodite abil, mida saab korrata ja kontrollida (Hoy, 2010).

Brymani järgi kvantitatiivne uurimismeetod on oluline meetod sotsiaalteaduste uurimisel, mille abil saab koguda ja analüüsida statistilisi andmeid erinevate uuritavate nähtuste kohta. See meetod on rakendatav mitmetes valdkondades ning võimaldab leida seaduspärasusi ja seoseid populatsioonide ja uuritavate nähtuste vahel. Oluline on aga tagada, et uurimistöö oleks tehtud korrektselt, et tulemused oleksid usaldusväärsed ning järeldused objektiivsed (Bryman, 2016).

2.3 Uuringu läbiviimise protseduur

Uuringu ettevalmistav etapp oli Hollandi töö- ja keskkonna psühholoog Peer van der Helmi poolt läbi viidud seminar, mille raames oli käsitletud teema “Elu valu kõrbes”. Kus räägiti trauma, stressi, kognitsiooni ja emotsioonide, käitumise, motivatsiooni, tähenduse ja kaasregulatsiooni (professionaalne käitumine) ning eripedagoogika ja (kohtu-) hoolduse eetika mõistmise kohta. Seminar toimus 13.09.2022 veebi vahendusel, kus osalesid SKA

KLAT koordinaator Madli Raudkivi ja Narva Kolledži uurimisgrupp, kuhu kuuluvad kolm Narva Kolledži noorsootöö tudengit ja bakalaureusetööde juhendaja Maria Žuravljova, kes omab magistrikraadi sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika valdkonnas. Uuringu läbiviimise protseduur koosnes järgmistest etappidest:

1. Uuringu ettevalmistus SKA ja Narva Kolledži koostöös, eetikakomitee taotlemine, KLAT informeerimine uuringust ja selle eesmärgist.
2. Nõusolekute kogumine KLAT viibivate laste vanematelt/eestkostjatelt. Kinniste lasteasutustega uuringu läbiviimise aja ja koha kokkuleppimine.
3. Uuringu läbiviimine kinnistes lasteasutustes. Andmete analüüsimine.
4. Tulemuste esitamine kinnistele lasteasutustele ja teenusel viibivatele lastele.
5. Bakalaureusetöö esitamine

Uuringu ettevalmistav etapp toimus septembris ning hõlmas eetikakomitee taotluse koostamist, ankeetiküsimuste läbi vaatamist kahes keeles: eesti ja vene. Oktoobris SKA esindaja ülesandeks oli koostada eetikakomitee taotlust, mida oma korda Narva Kolledži uurimisgrupp vaatas läbi ja vajadusel täiendas. Edaspidi taotlus oli allkirjastatud iga ülikooli uurimisgruppi ja SKA poolt. Järgmiseks etapiks oktoobris oli KLAT asutuste uuringi ja eesmärgi kohta informeerimine ja nõusolekulehtede ettevalmistamine, nii töötajate kui ka lapsevanemate jaoks mõlemas keeles, ja kogumine. Autori ülesandeks oli koostada ning saata juhendajale bakalaureusetöö projektid ning tänukirjad sisekliima küsitluse osalejate jaoks. Kõik dokumendid olid lisatud eetikakomitee taotluse juurde lisandina. Novembris toimus KLAT asutustega uuringu läbiviimise aja ja koha kokkuleppimine.

Detsembris vastavalt veebi vahendusel toimunud kohtumisele SKA KLAT koordinaatori poolt oli koostatud kokkuvõtte uuringu läbiviimise protseduuri kohta. Mis hõlmas kolme KLAT uuringu osade suunda:

1. Noorte suund: nõusolekute olemasolus SKA KLAT koordinaator saadab need Narva Kolledži üliõpilasele, Saadud nõusolekud kirjalikud ja audio teel salvestatud TÜ kannab turvalisse serverisse ning hävitab originaalid enda seadmetel. Peale aja küsitluse läbiviimise kokkuleppimist toimus noorte küsitlus KLAT asutustes kohapeal. Enne küsitluste toimimist tutvustati uuringu eesmärki ning kirjalikud nõusolekud, mis säilitatakse koos ankeetidega eraldi suletud ümbrikus. Skännitud vormis dokumendid säilitatakse samuti TÜ turvalises serveris, originaalid hävitatakse. Seejärel toimub andmeanalüüs.

2. Töötajate suund: On sarnane protseduur varem kirjeldatud etapis. Algab nõusolekulehte ja ankeetide saatmisest KLAT asutustesse. Originaalid talletatakse ümbrikusse ja saadetakse TÜ Narva Kolledžisse. Ankeetide ja nõusolekute dokumendid skänitakse sisse, salvestatakse TÜ turvalisse serverisse ning originaalsed paberandjal dokumendid hävitatakse.
3. Võrdluse suund: Antud bakalaureusetöö autor liitub töötajate ja noorte suunaga selles etapis, kus hakatakse andmeid analüüsima, et saada vajalikud kahe sihtrühma tulemuste võrdluse jaoks. Autor keskendub KLAT varem läbiviidud sisekliima uuringule.

Uuringu järgmine etapp oli uuringu küsitluste läbiviimise ettevalmistamine. Nagu oli mainitud varem uuringu osalemise jaoks oluliseks dokumendiks oli eetikakomitee luba, mille SKA ja Narva Kolledži uurimisgrupp sai kätte veebruari alguses. Seejärel märtsis toimus uuringu läbiviimine KLAT asutustes ning andmeanalüüs. Aprillis esitati tulemused nii KLAT asutustele kui ka teenusel viibivatele noortele. Narva Kolledži üliõpilaste bakalaureusetöö teoreetiline ja osaliselt meetodiline osad said valmis aprilli lõpus, mille järgi toimus tööde eelkaitsmine Narva Kolledžis. KLAT sisekliima uuringu tulemuste põhjal valmib autori võrdlusanalüüsi osa mai kuus, mille esitamine on 14.05 ja kaitsmine toimub 02.06.2023.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et antud uuringu andmetel valmib 2023 kevadel eelduslikult 3 bakalaureusetööd TÜ Narva Kolledži noorsootöö tudengite seas. Kolm Narva Kolledži noorsootöö tudengit jagasid omavahel vastutust sisekliima uuringu läbiviimisel (eelkõige nõusolekulehtede kogumise, küsitluse läbiviimise ja andmete esmase analüüsi etappides), millele toetudes koostasid oma bakalaureusetööd. Kokkulepitud oli kolm teemat, mille osas on bakalaureusetööd kirjutatakse

1. Kinnise lasteasutuses viibivate laste hinnang asutuste sisekliimale
2. Kinnise lasteasutuse töötajate hinnang asutuste sisekliimale
3. Võrdlusanalüüs kinnise lasteasutuses viibivate noorte ja töötajate hinnang asutuste sisekliimale

Kõigi bakalaureusetööde juhendajaks on Maria Žuravljova ja kaasjuhendajaks Madli Raudkivi, kes on uuringu läbiviimise juures ja aitas tagada ka kõigi eetiliste aspektide järgimise bakalaureusetöö kirjutamise juures. Bakalaureusetööde kirjutamisel

kasutatakse andmeid asutuste üleselt ehk kinniste lasteasutuste lõikes tulemusi ei eristata.

2.4 Andmekogumismeetod

Nagu varem oli mainitud uurimistöö uurimismeetodiks on valitud kvantitatiivne uurimismeetod. Tegemist oli ankeetküsimustikuga, mis olid täidetud KLAT asutustes noorte poolt kohapeal ning KLAT töötajatele oli saadetud veebiküsitluse link, mis oli ülesehitatud turvalises keskkonnas LimeSurvey. Uuringu läbiviimine toimub vastavalt vajadusele eesti kui ka vene keeles.

Küsimustiku täitmisel oli antud igale noorele unikaalne kood, mille ta kirjutab küsimustiku täitmisel küsimustikule, mida ei saa kuidagi seostada tema isikuga. Kood on vajalik selleks, et eristada KLAT asutusi SKA teenuse arendamiseks. Asutuste kaupa antakse tagasisidet ainult KLATi asutustele endile, et nad saaksid tulemusi kasutada teenuse parandamiseks. Väljaspool asutusi esitatakse tulemused ainult kõigi asutuste kohta koondatud andmetega. Teenusel viibivate noorte küsimustiku vastusevariandid on jagatud nelja valdkonna vahel – laste hinnang pakutud toele asutuses, laste hinnang oma arenguvõimalustele asutuses, laste allasurutuse taju ja laste hinnang asutuse atmosfäärile.

KLAT töötajatel oli antud kaks nädalat aega ankeetküsitluse täitmiseks ning ankeedile vastamise võimalus suleti kuu aja peale esmakordset saatmist. Töötajate küsimustik keskendus kolmele valdkonnale - tööandja ja töötaja vahelised kohustused, otsese juhi juhtimisstiil ja meeskonnatöö. Kõik küsimused on Likerti skaala küsimused. Töötajate küsimustikus ei olnud taustaküsimusi. Iga kinnise lastehoiuasutuse jaoks oli olemas link, mille kaudu sai täita veebipõhise küsimustiku, mis võimaldas asutusi eristada. Nagu noorte küsimustike puhul, anti tagasisidet töötajate hinnangute kohta asutuste kaupa ainult asutustele endile.

Enamik küsimusi on mõõdetud hinnangute mõõtmiseks kasutatud Likerti tüüpi järjestusskaalal. Samuti on fikseeritud neli sotsiodemograafilist taustaküsimust (sugu, vanus (aastates), ning küsiti ka mitu kuud on vastaja teenusel osalenud ja mitmendat korda on ta KLAT-is. Mõlema sihtrühma ankeetküsimustik on leitav lisas 1, kust saab näha täpselt ankeedi küsimuste ja vastusevariantide sõnastust.

Andmeid analüüsitakse pseudonümiseeritud kujul Excelis, PSPPis või SPSSis. Meetodiks on hinnangute keskmiste analüüs (skaala hinnangud liidetakse kokku ja jagatud vastajate

arvuga). Selleks, et võrrelda korduvhindamiste jooksul muutuseid sisekliimas, kasutatakse keskmiste võrdlemiseks dispersioonanalüüsi (nt ANOVA, MANOVA).

3. TULEMUSED

Käesolevas peatükis autor esitab analüüsi ankeetküsitluse kogutud andmetest. Tulemuste osa jaguneb kolmeks osaks. Esimeses osas autor tutvustab uuringu tulemuste kasutamise võimalused. Teises osas esitab KLAT sisekliima võrdlusanalüüsi. Ja kolmandas esitab järeldused ja ettepanekud. Analüüsis autor käsitleb teemasid, mis on antud bakalaureusetöö kontekstis olulised.

3.1 Uuringu tulemuste kasutamine

Nagu teoreetilises osas oli mainitud KLAT sisekliima uuringut töötajatele hinnangul Eestis ei ole varem uuritud. KLAT töötajatele esitati 93 valikuvariantidega küsimust, mis hõlmas järgmised teemad: töötaja ja tööandja kohustused, juhtimisstiil, meeskonnatöö. Ankeetküsimustikus olid väited, millega pidi nõustuma või mitte nõustuma. Töötajad pidid hindama 5-palli süsteemi järgi, kus „1“ tähistas täielikku mittenõustumist ja „5“ täielikku nõustumist. Nagu oli mainitud metoodilises osas uuringu läbiviimiseks paluti töötajaid täita ankeet veebikeskkonnas kahe nädala jooksul peale küsitluse lingi saatmist uurimismeeskonna poolt.

Uuringu tulemused andsid võimaluse hinnata KLAT töötajate perspektiivist ning anda teavet ja soovitusi teenuste parandamiseks. Küsitluse tulemusi jagati ka KLAT asutuste vahel (st iga asutus saab kokkuvõtte oma asutuse sisekliimast), mis võimaldab tulevikus teenust arendada valdkondades, kus seda vajatakse.

Varem autor mainis, et KLAT sisekliima viibivate noorte hinnangul oli viimati uuritud enne vastuvõetud reformi, mis ei anna ülevaate hetkel KLAT asutuste sisekliimale. Ankeetküsimustik koosnes 52 vastusevariantidega küsimusest, millele lisandus üks küsimus, kus laps sai kommenteerida ning hinnata kinnise lasteasutuse erinevaid aspekte. Esimeses osas noored pidid hindama väited 5-palli süsteemi järgi, kus „1“ tähistas täielikku mittenõustumist ja „5“ täielikku nõustumist. Ning teises osas oli vaja hinnata KLAT sisekliima 10-palli süsteemi järgi, kus „1“ tähistas väga halb ja „10“ väga hea. Teenusel viibivate noorte küsimustiku vastusevariandid oli jagatud nelja valdkonna vahel – laste hinnang pakutud toele asutuses, laste hinnang oma arenguvõimalustele asutuses, laste allasurutuse taju ja laste hinnang asutuse atmosfäärile. Nagu varem oli mainitud küsimustiku täitmine toimus eelnevalt kokkulepitud kuupäeval KLAT asutuse kohapeal.

Kogutud tulemused aitavad arendada KLATi teenust, mis muudab seda paremaks ja toetavamaks kõigile noortele, kes viibivad praegu või tulevikus kinnises lasteasutuses. Nagu ka töötajatele suunatud küsimustike puhul antakse ka noorte hinnangute kohta tagasisidet asutuste lõikes vaid asutustele endistele, et nad saaksid tulemusi kasutada teenuse parendamiseks.

Mõlema sihtrühma ankeetküsimustik on leitav lisa 1, kust saab näha täpselt ankeedi küsimuste ja vastusevariantide sõnastust eesti ja vene keeles.

3.2 Võrdlusanalüüs

Nagu eelnevalt mainitud töö eesmärgiks oli võrrelda hinnangut KLAT sisekliimale töötajate ja noorte vahel, antud bakalaureusetöö autor kasutab kvantitatiivse võrdlusanalüüsi. Ragini sõnul (2009) võrdlusanalüüs on teaduslik meetod, mis võimaldab võrrelda erinevaid nähtusi, grupe või objekte ning tuvastada nende sarnasusi ja erinevusi. See on oluline tööriist paljudes teadusvaldkondades, sealhulgas sotsiaalteadustes.

SKA andmetel KLAT töötajate arv märtsis 2023 aastal oli 250 inimest ning teenusel viibivate noorte arv samal ajal oli 53. Millest lõplikku valimi moodustas 69 KLAT asutustes töötavaid täiskasvanu (27,6%) ja 29 KLAT teenusel viibivaid alaealisi noort (54,7%).

Vastavalt Orlova (2023) töö tulemuste analüüsile selgus, et töötajad on kõige rohkem rahul valdkonnaga “Töötajate ja tööandja kohustused ja tulevikupespektiiv”. Joonisel 1 (lisa 2) on näha, et kõige kõrgemalt osalejad hindasid kategooriat “Rollikohustused töö”, mille keskmine hinnang oli 4.33. Orlova sõnul kõige madalamalt hinnati sama valdkonna kategooriat “Majanduslikud kohustused” keskmise hinnanguga 2,95. Samas valdkonnas alakategoorias "Töö lisakohustused" kõige kõrgemalt töötajad hindasid väidet “Otsin laste aitamiseks paremaid viise” mille hinnang oli 4,45.

Sama autori sõnul selgus, et valdkonnas “Juhtimisstiil” kõige kõrgemalt hinnati kategooria “Inspireeriv juhtimine ning kõige madalamalt “Passiivne juhtimine”. Sama tulemuste järgi võib väita, et KLAT töötajate hinnangul valdkonnas “Meeskonnatöö” on jälgitav pigem positiivne meeskonnatöö. Tulemused on toodud joonisel 2, mis on leitav lisa 2.

Oma bakalaureusetöös Orlova (2023) toob välja, et küsitletud töötajad on rahul oma ametikohaga seotud kohustustega, tunnevad, et organisatsioon toetab neid, neil on piisavalt vabadust oma tööd hästi teha ja nad teavad, mida neilt tööl oodatakse. KLAT töötajad otsivad

parimaid viise, kuidas lapsi aidata ja tööd teha, ning teevad vajadusel ületunde või pikemaid tööpäevi. KLATi töötajad tunnevad, et neid toetatakse nende karjääris ja arengus, näevad tööl positiivset meeskonnatööd ja inspireerivat juhtimisstiili. Orlova sõnul, võrreldes teiste valdkondadega on töötajad kõige rahulolematumad oma palgaga ja sellega tuleb tegeleda, et suurendada töötajate rahulolu.

Ovchinnikova (2023) bakalaureusetöö küsimustiku tulemustel esimeses osas (rühma ja turvalise kohta) on näha, et KLATis viibivate noorte keskmine hinnang rühmale on 3,1 ja turvalisusele on 3,0. Samas töös on leitud, et KLAT teenusel viibivad noored andsid asutuste sisekliimale (teine osa) keskmise hinnangu 5,1, millest kõige kõrgemalt hinnati kategooriat “KLAT töötajate poolt pakutav tugi” (5,9) ning madalamalt “Inimeste ausus rühmas” (4,5). Nagu oli eelnevalt mainitud, küsimustiku esimese osa noored hindasid 5-palli süsteemi järgi ning sisekliima aspektidele hinnang oli koostatud 10-palli süsteemi järgi. Tulemused on toodud joonisel 3, mis on leitud lisa 2.

Ovchinnikova (2023) jõudis järelduseni, et võrreldes 2016. aastal kinnise lasteasutuste seas läbiviidud uuringuga sisekliima erinevate aspektide keskmine hinnang on langenud. Tema sõnul noorte hinnang on jäänud keskmiseks või alla keskmise, mis viitab sellele, et sisekliima KLAT asutustes on pigem suletud kui avatud. Ovchinnikova räägib, et KLAT asutuste ülesandeks on pöörata rohkem tähelepanu uuringus tuvastatud aspektidele. Peab eelkõige kaasama noori rohkem otsuste tegemisse, andma noortele ruumi hingata, tagama turvatunnet rühmas ja olema noorte suhtes ausad.

Kokkuvõttes võib järeldada, et KLAT asutuste sisekliima töötajate poolt on kõrgem hinnatud võrreldes KLAT teenusel viibivate noortega.

3.3 Järeldused ja ettepanekud

Selles peatükis bakalaureusetöö autor tutvustab järeldusi, mis tulenevad läbiviidud sisekliima uuringust ning lähtuvad ankeetküsitlustest, seejärel autor teeb oma ettepanekud KLAT sisekliima muutmiseks nii töötajate kui ka noorte vahendusel.

Bakalaureusetöö teoreetilises osas selgus, et KLAT teenusel viibivate noorte sisekliima sõltub KLAT töötajate kompetentsidest ja omadusest. Selleks, et luua avatud ja toetav sisekliima, peab KLAT teenuseosutaja tagama vajalikul arvul sobivate omaduste ja kvalifikatsiooniga töötajaid. Teenuse hea kvaliteet ning selle parandamine sõltub töötajate

kvalifikatsioonist ja pädevustest. Selle tagamiseks KLAT teenuseosutaja peab pidevalt investeerima töötajate professionaalsesse arengusse, mis omakorda tagab personali stabiilsust ja mõjutab nii meeskonna kui ka noorte heaolu.

Sisekliima uuringu tulemustest võib järelda, et KLAT töötajate hinnang asutuste sisekliimale on keskmiselt kõrgem. Negatiivsete järeldusena toob autor esile, et KLAT teenusel viibivad noored annavad madalama hinnangu võrreldes töötajatega. Käesoleval hetkel on raske võrrelda KLAT sisekliima töötajate ja noorte vahel kuna ankeetküsitlused sihtrühmale olid erinevalt struktureeritud.

Lähtuvalt nendest järeldusetest, et sisekliima võrdlus töötajate ja noorte vahel oleks paremini mõõdetav, on töö autoril mõned ettepanekud:

- Ankeetküsimustikute skaalad tuleks viia ühtsele süsteemile (kõik skaalad oleksid väärtuses 1-5)
- Muuta küsimuste struktuuri, et mõlema sihtrühma küsimustikud oleks võimalik siduda sarnaste valdkondadega
- Tuleks leida võimalus siduda mõlema sihtrühma küsimustikud selleks, et tulemuste võrdlus oleks mõõdetav edaspidi planeeritud uuringutel

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli võrrelda hinnangut kinniste lasteasutuste sisekliimale töötajate ja noorte vahel. Selle töö aluseks on SKA ja Narva Kolledži uurimiserühma poolt 2023.aastal läbiviidud uuring “Kinnise lasteasutuse teenust osutavate asutuste sisekliima uuring” mille andmetel valminud veel kaks bakalaureusetööd Tartu Ülikooli Narva Kolledži noorsootöö tudengite seas (Karina Ovchinnikova ja Elena Orlova).

Uurimisküsimustega autor püüdis välja selgitada, kuidas on muutunud KLAT osutavate asutuste sisekliima pärast jõustunud noorte õigusrikkujate erikohtlemise reformi. Ning võrrelda kuidas on muutunud asutuste sisekliima nii töötajate kui ka noorte hinnangul.

Bakalaureusetöö jooksul selgus, et noorte hinnang KLAT teenust osutavate asutuste sisekliima hinnang noorte arvamusel on keskmiselt madalam kui töötajate hinnangul. Võrdlusanalüüsi osa põhjal võib järeldada, et KLAT sisekliima võrdlus töötajate ja noorte vahel on raske mõõdetav, kuna ankeetküsitlused sihtrühmale olid erinevalt struktureeritud.

Uuringu andmetel lõplikku valimi moodustas 27,6% KLAT asutustes töötavaid täiskasvanu ning 54,7% KLAT teenusel viibivaid noori. Uuringu läbiviimiseks oli valitud kvantitatiivne uurimismeetod, ning autor kasutas kvantitatiivse võrdlusanalüüsi tulemuste analüüsi jaoks.

Võttes kokku bakalaureusetöö tulemused, saab järeldada, et uuringu sihtrühmade tulemused on raske oma vahel siduda ning võrrelda. Autor leiab, et ankeetküsimustikud olid suunatud erinevatele valdkondadele. Ettepanekuna oli see, et saada parimad võimalused KLAT osutavate asutuste sisekliima võrdluseks, on vaja mõlema sihtrühma küsimustikud viia sarnastele struktuurile ning ühtsele süsteemile.

Kokkuvõtteks võib uurimustulemuste põhjal järeldada, et bakalaureusetöö eesmärk on täidetud võimalikus meetmel ja vastused uurimisküsimustele on osaliselt saadud.

Bakalaureusetöö autor tänab uurimusgruppi kaaslasid Karina Ovchinnikovat ja Elena Orlovat ning bakalaureusetöö juhendaja Maria Žuravljovat. Koostöö eest uuringu läbiviimise ja analüüsi koostamise raames sotsiaalkindlustusameti koordinaatori Madli Raudkivit ja projektijuhi Taimi Nilsonit, TÜ Narva kolledži noorte uuringute kaasprofessori Andu Rämmerit.

KASUTATUD KIRJANDUS

Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford University Press.

Gornischeff, K., Linnas, E. (2020). Innovatsioon seisneb koostöös – kinnise lasteasutuse jätkutoe pilootprojekti kogemus.

https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Ohvriabi/innovatsioon_seisneb_koostoos_klat.pdf

Hoy, W. K. (2010). *Quantitative research in education*. John Wiley & Sons.

Karistusseadustik. RT I, 06.01.2023. Riigi Teataja I.

Kinnise lasteasutuse teenuse töötajate kompetentsimudel (2021). Sotsiaalkindlustusamet.

https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Hanked/riskinoorte/kinniste_asutuste_tootaja_kompetentsimudel_mustand.pdf

Kinnise lasteasutuse teenuse kvaliteedijuhis (2020). Sotsiaalkindlustusamet.

https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Sotsiaalteenused/Kvaliteet/kinnise_lasteasutuse_teenuse_kvaliteedijuhis.pdf

Kriminaalmenetluse seadustik. RT I, 11.03.2023. Riigi Teataja I.

Lastekaitse seadus. RT I, 06.01.2023. Riigi Teataja I.

Orlova, E. (2023). Kinnise lasteasutuse teenust osutavate töötajate hinnang sisekliimale. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool

Ovchinnikova, K. (2023). Kinnise lasteasutuse teenust osutavate asutuste sisekliima uuring laste seas. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool

Ragin, C. C. (2009). Comparative Analysis: Case-Oriented vs Variable-Oriented Research. In *Studying Complex Milieus: Toward a Comparative Research Perspective*.

Salla, J. (2016). Väljast suletud, seest avatud: retsidiivsuse vähendamine noortele mõeldud kinniste asutuste abil. *Sotsiaaltöö*, 3, 20–24.

https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/salla_j._va_ljast_suletud_seest_avatud._sotsiaaltoo_2016-3.pdf

Salusoo, M. (2021) Kinnise lasteasutuse teenusele suunatud noorte toetamine läbi mitteformaalõppe tegevuste. Magistritöö. Tallinna Ülikool.

Soeverein, F.A., Van der Helm, G.H.P., Stams, G.J.J.M. (2013). "*Nothing works' in secure residential youth care?*" Children and Youth Services Review, Elsevier, 35(12): 1941-1945.

Stams G. J. J. M., Van der Helm G. H. P. (2017). *What works in residential programs for aggressive and violent youth?* Treating youth at risk for aggressive and violent behavior in (secure) residential care. In Sturmey P. (Ed.), *The Wiley handbook of violence and aggression* :1-12. Wiley.

Tamm, K., Surva, L. (2021). Noorte õigusrikkujate uuringute kokkuvõte. Justiitsministeerium.

Tamp, K. (2018). Kinnise lasteasutuse teenusele suunatud alaealiste retsidiivsuse vähendamine. Magistritöö. Tallinna Ülikool.

Van der Helm, P., van Miert, V., van der Niet, N. (2016) Living Group Climate in Estonian Prisons and Secure Facilities for Adolescents and Young Adults. Kriminaalpoliitika. https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/helm_et_a_l_2016._living_group_climate_in_prisons_and_closed_facilities_for_young_people.pdf

Van der Helm, G. H. P., Boekee, I., Stams, G. J. J. M. & Laan, P. H., van der (2011a). Fear is the key. Keeping the balance between flexibility and control in Dutch youth prison. *Journal of Children's Service*, 4: 248–263.

Van der Helm, P., Stams, G. J., & van der Laan, P. (2011b). Measuring group climate in prison. *The Prison Journal*, 91(2): 158-176. https://pure.uva.nl/ws/files/4485211/115991_measuring_group_climate_in_a_forensic_setting_vs39_7_12_10def.pdf

Van der Helm, G.H.P, Geert-Jan Stams, Marijke van Genabeek & Peter van der Laan (2012) Group climate, personality, and self-reported aggression in incarcerated male youth, *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 23(1): 23-39.

Vanglate sisekliimauuring (2018). Justiitsministeerium

https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/vanglate_isekliima_uuring_sugis_2018.pdf

Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu: Tartu Ülikooli kirjandus.

Lisa 1 Sisekliima küsimustikud

1.1 Sisekliima küsimustik kinnise lasteasutuse teenusel olevatele lastele

Tere!

Käesoleva küsimustikuga uurime, milline on Sinu hinnangul rühmakliima kinnistes lasteasutuses. See tähendab, et me soovime teada mida sina arvad KLAT-is pakutavast toest, oma arenguvõimalustest asutuses, palju sind kaasatakse ning asutuse atmosfäärist.

Palume Sul täita kogu küsimustik. Siin ei ole õigeid ega valesid vastuseid; meid huvitab Sinu arvamus. Palume Sul jagada oma seisukohti ja hinnanguid erinevate KLAT asutuse aspektide kohta ja põhjendada, miks Sa sellise hinnangu andsid. Peale ankeedi täitmist ei ole sinu vastused sinuga seostatavad - me ei küsi sinu nime ega jälgi kes millise ankeedi täidab. Tulemusi esitame ainult kõigi laste peale kokku - sinu arvamust ja hinnanguid ei ole võimalik nende hulgas eraldi eristada.

Küsimustiku täitmine võtab aega 10-15 minutit. Kui küsimus pole arusaadav, võid pöörduda küsitluse läbiviija poole.

Aitäh!

1. osa: küsimused grupikliima kohta

Kuidas täita küsimustikku? Esitame Sulle 52 küsimust. Sobiva vastusevariandi märkimiseks tee palun sobivale vastusele ring ümber.

Küsimused Sinu rühma kohta	<i>Ei nõustu üldse</i>	<i>Pigem ei nõustu</i>	<i>Nii ja naa</i>	<i>Pigem nõustun</i>	<i>Nõustun täielikult</i>
1. Minu rühmas on hea õhkkond	1	2	3	4	5
2.					
3. Kui mul on probleem, saan alati kellegi poole pöörduda	1	2	3	4	5
4. Siin tuleb kõige jaoks luba küsida	1	2	3	4	5
5. Ma tunnen ennast siin hästi	1	2	3	4	5
6. Kasvatajad / sotsiaalpedagoogid toetavad minu poolt initsiatiivi võtmist	1	2	3	4	5

Küsimused Sinu rühma kohta	<i>Ei nõustu üldse</i>	<i>Pigem ei nõustu</i>	<i>Nii ja naa</i>	<i>Pigem nõustun</i>	<i>Nõustun täielikult</i>
7. Kasvatajad / sotsiaalpedagoogid kohtlevad mind austusega	1	2	3	4	5
8. Ma usaldan enda rühma kasvatajaid / sotsiaalpedagooge	1	2	3	4	5
9. Kasvatajad / sotsiaalpedagoogid on minu suhtes erapooletud ja tahavad mind tõesti aidata	1	2	3	4	5
10. Kasvatajad /sotsiaalpedagoogid pööravad mulle tähelepanu ja arvestavad minu tunnetega	1	2	3	4	5
Oma rühmas leian mõnikord meelerahu	1	2	3	4	5
11. Me usaldame üksteist	1	2	3	4	5
12. Me oleme mõnikord üksteisel jalus	1	2	3	4	5
13. Ma töötan siin oma tuleviku nimel	1	2	3	4	5
14. Siin olemise ajal õpin, kuidas väljas elada	1	2	3	4	5
15. Elu siin on sisukas	1	2	3	4	5
16. Siin õpitu aitab mind väljas olles	1	2	3	4	5
17. Tunnen end siin alati turvaliselt	1	2	3	4	5
18. Alati peab kasvatajate / sotsiaalpedagoogide korraldusi järgima	1	2	3	4	5
19. Kõiki saab siin usaldada	1	2	3	4	5
20. Kasvatajad / sotsiaalpedagoogid võimaldavad mulle hingamisruumi	1	2	3	4	5
21. Kasvatajad / sotsiaalpedagoogid julgustavad mind proovima uusi asju	1	2	3	4	5
22. Kaebusi võetakse tõsiselt	1	2	3	4	5
23. Ma raiskan siin oma aega	1	2	3	4	5
24. Siin õpitav on mulle kasulik	1	2	3	4	5
25. Ma tean, millega siin tegelen	1	2	3	4	5
26. Mõnikord on mul siin väga igav	1	2	3	4	5
27. Ma õpin siin õigeid asju	1	2	3	4	5

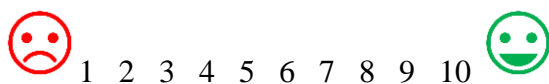
Küsimused Sinu rühma kohta	<i>Ei nõustu üldse</i>	<i>Pigem ei nõustu</i>	<i>Nii ja naa</i>	<i>Pigem nõustun</i>	<i>Nõustun täielikult</i>
2 ₈ Siin on alati piisavalt inimesi, kes mind aitavad	1	2	3	4	5
2 ₉ Mind ei mõisteta siin	1	2	3	4	5
3 ₀ Kasvatajatel / sotsiaalpedagoogidel ei ole minu jaoks piisavalt aega	1	2	3	4	5
3 ₁ Kasvatavad / sotsiaalpedagoogid kohtlevad mind austusega isegi juhul, kui saan vihaseks	1	2	3	4	5
3 ₂ Me arutame kasvatajate / sotsiaalpedagoogidega regulaarselt erinevaid küsimusi ja probleeme	1	2	3	4	5
3 ₃ Meil ei ole siin midagi teha	1	2	3	4	5
3 ₄ Mõnikord ei ole siin keskkond puhas	1	2	3	4	5
3 ₅ Siinne keskkond tekitab minus masendust	1	2	3	4	5
3 ₆ Meil on siin piisavalt värsket õhku ja päevavalgust	1	2	3	4	5

Turvalisus	<i>Ei nõustu üldse</i>	<i>Pigem ei nõustu</i>	<i>Nii ja naa</i>	<i>Pigem nõustun</i>	<i>Nõustun täielikult</i>
1. Reeglid rühmas on selged	1	2	3	4	5
2. Reeglid rühmas on õiglased	1	2	3	4	5
3. Kõik siin rühmas austavad reegleid	1	2	3	4	5
4. Mulle on selge, mis juhtub, kui ma rikun rühma reegleid	1	2	3	4	5
5. Me arutame ühiselt, kuidas üksteisega käituda	1	2	3	4	5
6. Kui noorte vahel on tüli, aitavad kasvatajad või sotsiaalpedagoogid neid lahendada	1	2	3	4	5
7. Ma tunnen ennast rühmas ohustatuna	1	2	3	4	5
8. Ma kardan rühmas olla	1	2	3	4	5
9. Kasvatavad / sotsiaalpedagoogid austavad meid	1	2	3	4	5
10. Noored austavad kasvatajaid / sotsiaalpedagooge	1	2	3	4	5
11. Noored austavad üksteist	1	2	3	4	5

Turvalisus	<i>Ei nõustu üldse</i>	<i>Pigem ei nõustu</i>	<i>Nii ja naa</i>	<i>Pigem nõustun</i>	<i>Nõustun täielikult</i>
12. Ma tunnen ennast rühmas turvaliselt	1	2	3	4	5
13. Teised noored kardavad rühmas olla	1	2	3	4	5
14. Teised noored tunnevad end rühmas ohustatuna	1	2	3	4	5
15. Teised noored tunnevad ennast rühmas turvaliselt	1	2	3	4	5
16. Ma tunnen ennast öösel turvaliselt	1	2	3	4	5

2. osa: hinne rühmakliima kohta KLAT-is

Me soovime sinu arvamust teada. Siin ei ole valesid vastuseid. Palun hinda järgmiseid grupikliima aspekte skaalal 1-10. Pea meeles, et skaalal 1=väga halb, 5= nii ja naa, 10=väga hea.

	Väide	Hinne	Kui soovid oma vastust põhjendada, siis saad seda teha siin
1.	Kasvatajate / sotsiaalpedagoogide poolt pakutav tugi Sulle		
2.	KLAT-is õpitav materjal		
3.	Õhkkond KLAT-is ehk KLAT-is valitsev üldine meeleolu		
4.	Inimeste ausus rühmas		
5.	Kehtestatud reeglid rühmas		

Rühmakliima küsimustik kinnise lasteasutuse teenusel olevatele lastele vene keeles

Здравствуй!

С помощью настоящего вопросника мы исследуем, как дети и представители молодежи оценивают внутренний климат в закрытых учреждениях. Вопросник могут заполнять все дети и молодые люди, которые во время проведения опроса находятся в закрытых учреждениях. Все ответы на вопросы являются АНОНИМНЫМИ – организаторы исследования не устанавливают личность отвечающего лица. Полученная в ходе исследования информация будет использована для улучшения социального климата в закрытых учреждениях.

Просим ответить на все вопросы. Данный вопросник состоит из трех частей: первая и вторая части касаются твоего пребывания в конкретной группе/единице, и третья часть представляет собой общие вопросы о тебе. Здесь не может быть правильных или неправильных ответов; нам просто интересно знать твое мнение. Просим тебя поделиться с нами своим мнением и оценить различные аспекты социального климата, а также обосновать свою оценку. На заполнение вопросника тебе понадобится 10-15 минут. Если какой-то из вопросов будет непонятен, можно обратиться за помощью к лицу, проводящему исследование.

Спасибо!

Часть 1: Вопросы, касающиеся климата в группе

Как заполнять вопросник?

Предлагаем тебе ответить на 36 вопросов. Подходящий вариант ответа обведи кружком.

		<i>совсем не соглаш аюсь</i>	<i>частичн о не соглаша юсь</i>	<i>нейтрал ьное мнение</i>	<i>частично соглашаю сь</i>	<i>полностью соглашаюс ь</i>
1.	В группе хорошая атмосфера	1	2	3	4	5
2.	Всегда есть к кому обратиться когда возникает проблема	1	2	3	4	5
3.	Приходится просить разрешение по любому поводу	1	2	3	4	5
4.	Я себя чувствую хорошо в этом отделении	1	2	3	4	5
5.	Инициатива приветствуется руководством	1	2	3	4	5
6.	Руководство отделения относится ко мне с уважением	1	2	3	4	5
7.	Я доверяю руководству отделения	1	2	3	4	5
8.	Руководство отделения обходится со мной честно и беспристрастно	1	2	3	4	5
9.	Руководство отделения относится ко мне с вниманием и уважает мои чувства	1	2	3	4	5
10.	Я чувствую себя расслабленно, спокойно в группе	1	2	3	4	5
11.	Мы доверяем друг другу в группе	1	2	3	4	5
12.	Иногда мы настроены друг к другу агрессивно в группе	1	2	3	4	5
13.	Я здесь работаю над своим будущим	1	2	3	4	5
14.	Моё нахождение здесь направлено на возвращение в общество	1	2	3	4	5

	<i>совсем не соглас аюсь</i>	<i>частичн о не согласа юсь</i>	<i>нейтрал ьное мнение</i>	<i>частично согласаю сь</i>	<i>полностью согласаюс ь</i>	
15.	Моя жизнь здесь имеет значение	1	2	3	4	5
16.	То, чему я здесь учусь, поможет мне вернуться в общество	1	2	3	4	5
17.	Я всегда чувствую себя безопасно в группе	1	2	3	4	5
18.	Руководство всегда добьется своего	1	2	3	4	5
19.	Иногда я боюсь других в группе.	1	2	3	4	5
20.	Руководство дает мне достаточно свободы	1	2	3	4	5
21.	Руководство стимулирует меня к развитию новых навыков	1	2	3	4	5
22.	К моим жалобам всегда относятся серьезно	1	2	3	4	5
23.	Я здесь трачу свое время зря	1	2	3	4	5
24.	То, чему я здесь учусь – полезно	1	2	3	4	5
25.	Я знаю, над чем я здесь работаю	1	2	3	4	5
26.	Иногда мне тут безумно скучно	1	2	3	4	5
27.	Я тут учусь полезным, правильным вещам	1	2	3	4	5
28.	Здесь всегда достаточно людей, которые готовы мне помочь	1	2	3	4	5
29.	Меня тут не понимают	1	2	3	4	5
30.	У руководства часто не хватает времени на меня	1	2	3	4	5

	<i>совсем не соглас аюсь</i>	<i>частичн о не согласа юсь</i>	<i>нейтрал ьное мнение</i>	<i>частично согласаю сь</i>	<i>полностью согласаюс ь</i>
31. Руководство относится ко мне с уважением, даже когда я веду себя неадекватно	1	2	3	4	5
32. Мы регулярно обсуждаем различные вопросы и проблемы с руководством	1	2	3	4	5
33. Здесь нечего делать	1	2	3	4	5
34. Не всегда окружающая среда здесь бывает чистой	1	2	3	4	5
35. Окружение вгоняет меня в депрессию	1	2	3	4	5
36. У нас достаточно свежего воздуха и солнечного света	1	2	3	4	5

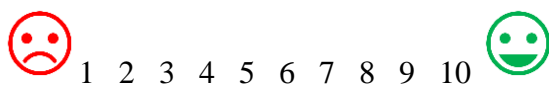
	<i>совсем не согласа юсь</i>	<i>частич но не соглас аюсь</i>	<i>нейтрал ьное мнение</i>	<i>частично согласаю сь</i>	<i>полностью согласаюс ь</i>
Безопасность					
1. Правила в группе понятны	1	2	3	4	5
2. Правила в группе справедливы	1	2	3	4	5
3. Все уважают правила группы, в котором находятся	1	2	3	4	5
4. Я в курсе последствий нарушения правил группы	1	2	3	4	5

	Безопасность	<i>совсем не соглаша юсь</i>	<i>частич но не соглаш аюсь</i>	<i>нейтрал ьное мнение</i>	<i>частично соглашаю сь</i>	<i>полностью соглашаюсь</i>
5.	Мы обсуждаем обоюднo, как себя вести друг с другом	1	2	3	4	5
6.	Если между задержанными происходит ссора, то сотрудник тюрьмы помогает её разрешить	1	2	3	4	5
7.	Я чувствую себя в группе под угрозой	1	2	3	4	5
8.	Мне страшно находится в группе	1	2	3	4	5
9.	Сотрудники тюрьмы уважают нас	1	2	3	4	5
10.	Задержанные уважают сотрудников тюрьмы	1	2	3	4	5
11.	Задержанные уважают друг друга	1	2	3	4	5
12.	Я чувствую себя в группе в в безопасности	1	2	3	4	5
13.	Другие задержанные боятся находится в группе	1	2	3	4	5
14.	Другие задержанные не чувствуют себя в группе в безопасности	1	2	3	4	5

Безопасность	<i>совсем не соглаша юсь</i>	<i>частич но не соглаш аюсь</i>	<i>нейтрал ьное мнение</i>	<i>частично соглашаю сь</i>	<i>полностью соглашаюсь</i>
15. Другие задержанные чувствуют себя в группе в безопасности	1	2	3	4	5
16. Ночью я чувствую себя в безопасности	1	2	3	4	5

Часть 2: Вопросы, касающиеся климата в группе

Как заполнять вопросник?

	Запишите оценку (1 самая низкая, 10 самая лучшая) на:	Оценка (1-10)	Почему ты так считаешь? (Коротко поясните ваш ответ.)
1.	Поддержка оказываемая сотрудниками		
2.	Чему ты здесь учишься		
3.	Атмосфера в отделении		
4.	Честность в отделении		
5.	Правила		

Часть 3: Общие вопросы

Пол	☐ мужской
	☐ женский
Возраст (укажи цифрами) лет
Как долго ты находишься в этом учреждении?месяц (-а, -ев)
В который раз ты попадаешь в это учреждение (укажи цифрами) раз (-а)

Большое спасибо за Ваши ответы!

Здесь Вы можете написать ваши комментарии о данной анкете.

1.2 Rühmakliima küsimustik kinnises lasteasutuse töötajatele

1. Tööandja ja töötaja kohustused		Ei ole üldse nõus	Ei ole nõus	Nii ja naa	Nõus	Täiesti nõus
1.	Mul on piisavalt vabadust, et oma tööd hästi teha	1	2	3	4	5
2.	Saan organisatsiooniga paindlikud tööajad kokku leppida	1	2	3	4	5
3.	Töökeskkond on turvaline	1	2	3	4	5
4.	Mu töö ja eraelu on hästi tasakaalus	1	2	3	4	5
5.	Võtan probleeme töölt koju kaasa	1	2	3	4	5
6.	Saan tööga hästi hakkama	1	2	3	4	5
7.	Tean, mida minult tööl oodatakse	1	2	3	4	5
8.	Mu palk tõuseb, et mu elatustase samaks jääks	1	2	3	4	5
9.	Mu palk on õiglane võrreldes teiste sarnase töö tegijatega	1	2	3	4	5

10.	Mu töötasu on mu ülesannetega võrreldes õiglane	1	2	3	4	5
11.	Mul on hea palk	1	2	3	4	5
12.	Teen vajadusel ületunnitööd	1	2	3	4	5
13.	Võtan vajadusel lapse jaoks rohkem aega	1	2	3	4	5
14.	Täidan vabatahtlikuna väljapoole minu tööd jäävaid ülesandeid	1	2	3	4	5
15.	Saan oma töös olla laste vajaduste suhtes paindlik	1	2	3	4	5
16.	Tööaeg on minu jaoks piisavalt paindlik	1	2	3	4	5
17.	Kui lapse jaoks vaja, siis jään kauemaks tööle	1	2	3	4	5
18.	Teen tasuta lisatunde, kui seda tööülesande lõpetamiseks vaja on	1	2	3	4	5
19.	Vajadusel olen nõus asutuse teistes üksustes töötama	1	2	3	4	5
20.	Otsin oma töö tegemiseks paremaid viise	1	2	3	4	5
21.	Otsin laste aitamiseks paremaid viise	1	2	3	4	5
22.	Otsin osakonnas töö korraldamiseks paremaid viise	1	2	3	4	5
23.	Otsin lastele parema tuleviku kindlustamise viise	1	2	3	4	5
24.	Mind ootab tulevikus palju võimalusi	1	2	3	4	5
25.	Mu tulevik praegusel töökohal on täis võimalusi	1	2	3	4	5
26.	Arvan, et saan tulevikus uusi ülesandeid	1	2	3	4	5
27.	Mind toetatakse mu karjääri ja arengu osas	1	2	3	4	5
28.	Töötan tublisti ja tõhusalt	1	2	3	4	5
29.	Teen kolleegidega head koostööd	1	2	3	4	5
30.	Aitan kolleege nende töös	1	2	3	4	5
31.	Teen oma tööd kvaliteetselt	1	2	3	4	5
32.	Jagan kolleegidega infot	1	2	3	4	5
33.	Saan kolleegidega hästi läbi	1	2	3	4	5

2. Juhtimisstiil

2.1 Minu otsene juht		Ei ole üldse nõus	Ei ole nõus	Nii ja naa	Nõus	Täiesti nõus
1.	Ta oskab probleeme uue nurga alt vaadata	1	2	3	4	5

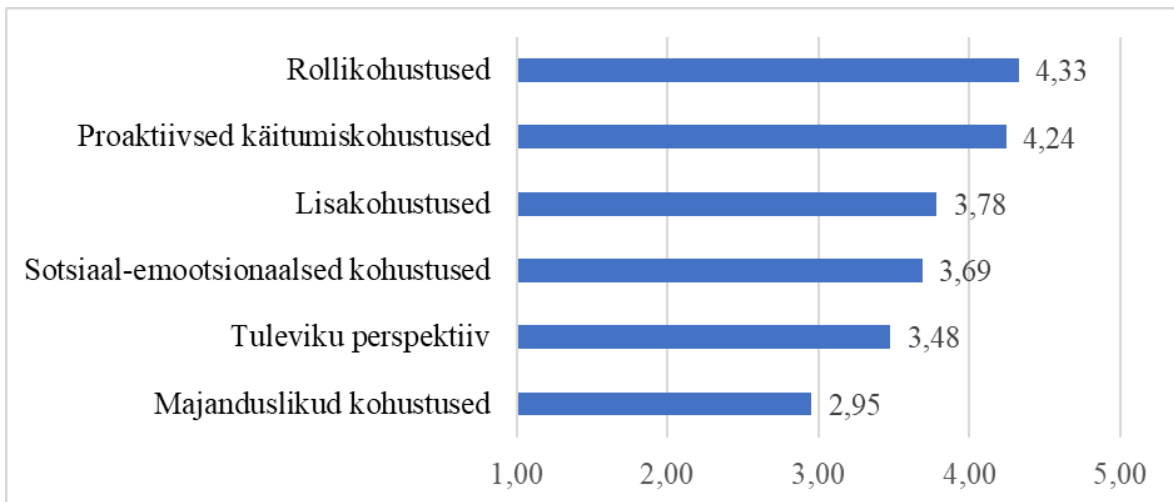
2.	Kui mina teda ei häiri, ei häiri tema mind ka	1	2	3	4	5
3.	Ta jälgib meie tööd, et vigu parandada	1	2	3	4	5
4.	Ta räägib tulevikust optimistlikult	1	2	3	4	5
5.	Ta algatab uusi projekte ja otsib uusi väljakutseid	1	2	3	4	5
6.	Ta jälgib, et keegi nõudeid ei rikuks	1	2	3	4	5
7.	Ta väldib otsustamist	1	2	3	4	5
8.	Ta räägib võimalustest, mis tulevikus ees ootavad	1	2	3	4	5
9.	Kui meeskond töötab vähemalt miinimumnõuete kohaselt, siis ta ei püüa midagi paremaks teha	1	2	3	4	5
10.	Ta hiilib tähtsatest küsimustest otsustamisest kõrvale	1	2	3	4	5
11.	Ma ei saa temaga isiklikest probleemidest rääkida	1	2	3	4	5
12.	Ta keskendub ebakõladele, vigadele, puudujääkidele ja kõrvalekalletele minu töös	1	2	3	4	5
13.	Üldiselt mõistame teineteist hästi	1	2	3	4	5
14.	Ta aitab mind, kui vaja	1	2	3	4	5
15.	Saan vajadusel alati tema poole pöörduda	1	2	3	4	5
16.	Ta on peaaegu iga päev üksuses kättesaadav	1	2	3	4	5
17.	Tunnen, et ta pöörab mulle tähelepanu	1	2	3	4	5
18.	Ta kohtleb mind kui isiksust, mitte kui vaid meeskonnaliiget	1	2	3	4	5
19.	Ta ei tegutse enne, kui asjad juba halvad on	1	2	3	4	5
20.	Ta teeb minuga kokkulepped hüvede osas, mis ma saan, kui täidan vajalikud ülesanded	1	2	3	4	5
21.	Ta kuulab mu mured ära	1	2	3	4	5
22.	Ta lubab hea töö eest erilist tasu	1	2	3	4	5
23.	Ta järgib kindlalt põhimõtet, et „ära muuda asja, mis hästi töötab“	1	2	3	4	5
24.	Ta annab nõu, kui vaja	1	2	3	4	5
25.	Ta on mulle eeskujuks	1	2	3	4	5
26.	Ta tahab, et ma oma arvamusi korralikult põhjendaksin	1	2	3	4	5
27.	Kui töö vastab vähemalt miinimumnõuetele, siis ta ei püüa midagi paremaks teha	1	2	3	4	5

28.	Ta väldib otsustamist	1	2	3	4	5
29.	Ta ütleb mulle, mida teha, et ma oma pingutuste eest tasu saaksin	1	2	3	4	5
30.	Ta ei tegutse enne, kui probleemid on üle pea kasvanud	1	2	3	4	5
31.	Ta tekitab meeskonnas missioonitunnet	1	2	3	4	5
32.	Ta ütleb, mis ma saan, kui teen, mis nõutud	1	2	3	4	5
33.	Ta on kõigis oma otsustes väga pädev ja andekas	1	2	3	4	5
34.	Ta tekitab meis uhkust, et oleme tema meeskond	1	2	3	4	5
35.	Minu silmis on ta edu ja saavutuste sümbol	1	2	3	4	5
36.	Ta paneb mind mõtlema ühistest tugevatest väärtustest, ideaalidest ja püüdlustest	1	2	3	4	5
37.	Ta on oma arusaamades ja väärtushinnangutes väga veendunud	1	2	3	4	5
38.	Ta on jõuline, dünaamiline ja karismaatiline isiksus	1	2	3	4	5
39.	Usun, et ta saab üle igast takistusest	1	2	3	4	5
40.	Tema sõnad ja teod tõestavad tema pädevust	1	2	3	4	5
41.	Ta peab vigade üle hoolikalt arvet	1	2	3	4	5
42.	Usaldan teda täielikult	1	2	3	4	5

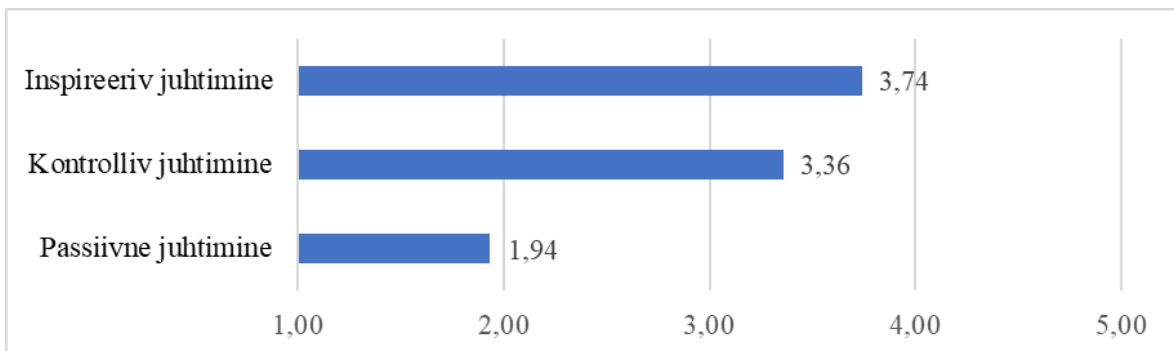
3. Meeskonnatöö		Ei ole üldse nõus	Ei ole nõus	Nii ja naa	Nõus	Täiesti nõus
1.	Iga töötaja teeb, mis heaks arvab	1	2	3	4	5
2.	Pole selge, mille nimel me töötame	1	2	3	4	5
3.	Kolleegid ei toeta üksteist	1	2	3	4	5
4.	Jagame üksteisega regulaarselt teavet	1	2	3	4	5
5.	Paljud meeskonnaliikmed on silmnähtavalt väsinud ja pinges	1	2	3	4	5
6.	Meeskonnaliikmed saavad osakonnas ootamatustega hästi hakkama	1	2	3	4	5
7.	Meie meeskonnas on nii häid kui halbu töötajaid	1	2	3	4	5
8.	Meie meeskonnas ei kuula keegi teisi	1	2	3	4	5
9.	Püüame meeskonnas alati üksmeelt leida	1	2	3	4	5

10.	Otsuseid toetatakse ja viiakse hästi ellu	1	2	3	4	5
11.	Meeskonnaliikmed eristavad end teenusel olevatest lastest, võttes vastutust ja käitudes küpselt	1	2	3	4	5
12.	Meeskonnaliikmed usaldavad üksteist	1	2	3	4	5
13.	Meeskonnaliikmed tunnevad end koos töötades turvaliselt	1	2	3	4	5
14.	Lahendused ei ole kunagi piisavalt läbimõeldud, mistõttu meeskond kannatab	1	2	3	4	5
15.	Meie meeskond on lagunemas, rollid ja vastutus on ebaselged	1	2	3	4	5
16.	Reeglid ja kord on siin meeskonnas kõige tähtsamad	1	2	3	4	5
17.	Jagan kolleegidega infot	1	2	3	4	5
18.	Mõtlen uue töökoha otsimisest	1	2	3	4	5

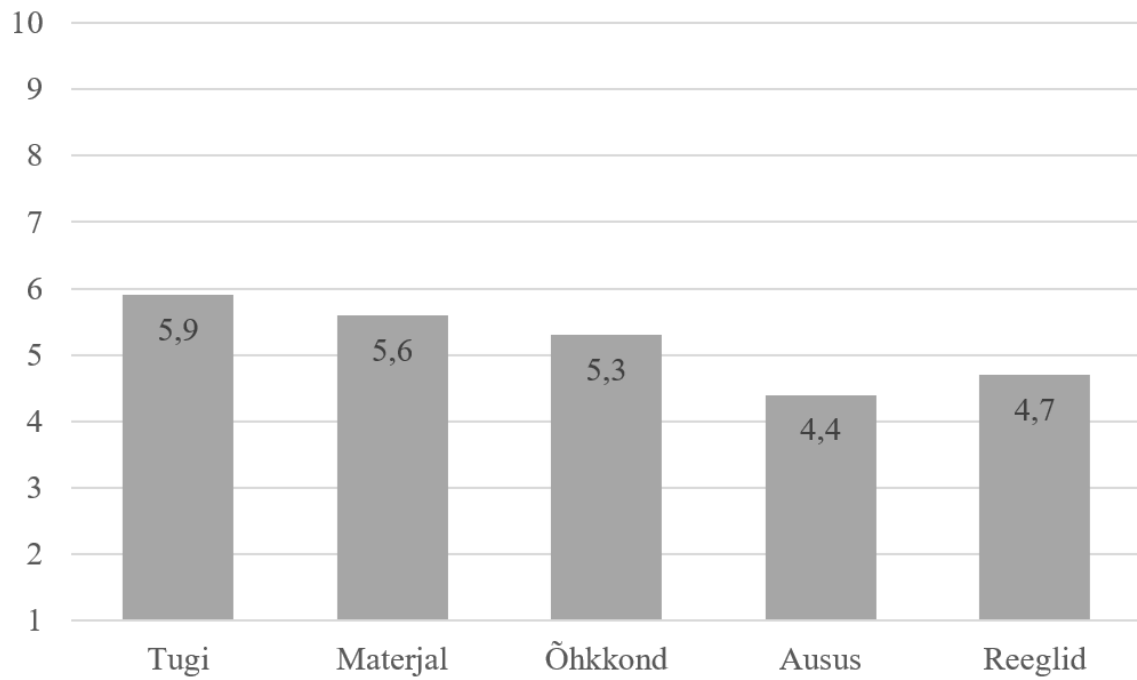
Lisa 2 Sisekliima uuringu joonised

Joonis 1. Töötaja ja tööandja kohustuste ning tulevikuperspektiivide alakategooriate võrdlus. Orlova, E. 2023

Joonis 2. Juhtimisstiilide alakategooriate võrdlemine. Orlova, E. 2023

Joonis 3. Ovchinnikova, K. 2023

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Anna Pantelejeva,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

„Kinnise lasteasutuste teenust osutavate sisekliima uuring: võrdlusanalüüs“

mille juhendaja on Maria Žuravljova,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Anna Pantelejeva

14.05.2023